

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta

Slovenská jazykovedná spoločnosť
pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

VARIA XXXII

Zborník abstraktov
z 32. kolokvia mladých jazykovedcov
(Prešov 30. 11. – 1. 12. 2023)

Editoriky

Miroslava Kysel'ová
Soňa Rešovská
Stanislava Spáčilová

Prešov
2023

VARIA XXXII

Zborník abstraktov
z 32. kolokvia mladých jazykovedcov
(Prešov 30. 11. – 1. 12. 2023)

Editorky:

Mgr. Miroslava Kysel'ová, PhD.
Mgr. et Mgr. Soňa Rešovská, PhD.
Mgr. Stanislava Spáčilová, PhD.

Recenzentky:

doc. Mgr. Olha Madyar, CSc.
Mgr. Anna Gálisová, PhD.

Vydavateľ:

Prešovská univerzita v Prešove vo Vydavateľstve
Prešovskej univerzity, 2023

Publikácia bola vydaná elektronicky v Digitálnej knižnici UK PU:
<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Spacilova1>

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadna jeho časť sa nesmie reprodukovat', ukladať do informačných systémov ani inak rozširovať bez predchádzajúceho súhlasu majiteľov autorských práv s výnimkou citovania podľa STN ISO 690.

© Miroslava Kysel'ová, Soňa Rešovská, Stanislava Spáčilová, autori, 2023
© Prešovská univerzita v Prešove, 2023

ISBN 978-80-555-3229-5

ÚVOD.....	6
CONTRASTING CLITIC CLIMBING IN CZECH AND SLOVAK.....	7
Martin Alldrick	
INSIGHTS INTO THE PRINCIPLES OF FORMING BLENDS IN COMPARISON WITH OTHER WORD-FORMATION PROCESSES.....	9
Adam Bajza	
LINGVODIDAKTICKÝ TEXT VO VYUČOVANÍ SLOVENČINY AKO CUDZIEHO JAZYKA NA PRÍKLADE ROMÁNU ŠEPTUCHY ALENY SABUCHOVEJ.....	10
Mateusz Bednarczyk	
KONDENZÁCIA V ŠTYLISTICKY DIFERENCOVANÝCH TEXTOCH.....	11
Sofia Bednarčíková	
KOMPONENTY REMESIEL AKO PREDPOKLAD VZNIKU FRAZEOLOGICKÝCH JEDNOTIEK V RUSKOM JAZYKU.....	12
Martina Berezná	
SUBSTANTÍVNA DEKLINÁCIA V SPIŠSKÝCH A V PODTATRANSKÝCH NÁREČIACH Z POHLADU PÁDOVÉHO SYNKRETIZMU.....	13
Jozef Bilský	
ЛЕКСИЧНА БАЗА ПРИЗВИЩ МЕШКАНЦІВ СЕЛА ГОРОДОК.....	15
КАМІНЬ-КАШИРСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
Аліна Володимирівна Борисюк – Людмила Олександрівна Кравченко	
JMÉNA NA VENKOVĚ A VE MĚSTĚ – METODOLOGICKÉ ASPEKTY VÝZKUMU PERCEPCE RODNÝCH JMEN.....	16
Kristýna Březinová	
ANALÝZA PREDVOLEBNÝCH DISKUSÍ PARLAMENTNÝCH VOLIEB 2023 S KONCENTRÁCIOU NA TEMATIKU SEXUALITY AKO PREDMET VOLEBNÝCH DEBÁT.....	17
Matúš Ján Capko	
JAZYKOVÉ IDEOLÓGIE POUŽÍVATEĽOV SLOVENČINY V OTÁZKACH ADRESOVANÝCH RÔZNYM TYPOM JAZYKOVÉHO PORADENSTVA.....	18
Daša Cimermanová	
ŽURNALISTICKÉ TEXTY CEZ PRIZMU VÝRAZOVEJ KONCEPCIE FRANTIŠKA MIKA.....	19
Diana Demčáková – Nikola Vansáčová	
ČESKÁ A SLOVENSKÁ MÍSTNÍ JMÉNA MOTIVOVANÁ JMÉNY DNŮ V ŠIRŠÍM KONTEXTU.....	21
Anastasija Iljinična Franta	
„POLIŠTĚNÍ“ A „ODLIŠTĚNÍ“ PUŠPERKU. PŘÍKLAD Z LOKÁLNÍ TOPONOMASTIKY JIHOZÁPADNÍCH ČECH.....	22
David Franta	

PO MALÉ STRANĚ NA FIBICH – TOPONYMA NA KATASTRU OBCE JISTEBNÍK (OKRES NOVÝ JIČÍN).....	24
Hana Halatová	
DOWNŮV SYNDROM A JAZYK: DOSTUPNÉ PUBLIKACE PRO ŠIRŠÍ VEŘEJNOST V ČESKÉM JAZYCE	25
Kamila Homolková	
МОВНІ ЗАСОБИ ТА СПОСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКОМУ ГУМОРИ ПЕРІОДУ ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ	26
Дарія Сергіївна Гуляк – Людмила Олександрівна Кравченко	
ADAPTÁCIA LATINSKÝCH SLOV PREVZATÝCH V 20. STOROČÍ.....	28
Antónia Humeníková	
ČO MÔŽEM A ČO MUSÍM POVEDAŤ.....	29
HEDGINGOVÉ STRATÉGIE V POLITICKOM DISKURZE	
Petra Juhásová	
ZUM GEBRAUCH FESTER WORTVERBINDUNGEN IM DAF-UNTERRICHT.....	30
Iveta Káčerová	
ВОНЕМИЗМ В ІНТЕРНЕТОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ РУСЬКОЮ МОВОЮ	31
Marie Kaguševa	
ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОБРАЗОВ ЖИВОТНЫХ В ТРАДИЦИОННОЙ КУЛЬТУРЕ СЛАВЯН.....	32
Василий Лужаница	
ZAKOTVENÍ NEZAKOTVENÍ: HAŠEK A KAFKA VE SVĚTLE PROPRIÁLNÍ NASYCENOSTI TEXTU.....	33
Michal Místecký – Denisa Místecká	
ЗАСОБИ МОВНОГО ВПЛИВУ В КОМЕРЦІЙНІЙ РЕКЛАМІ.....	34
Дар'я Сергіївна Нестерець	
ОНОМАСТИКОН СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РОМАНУ	36
Ангеліна Олексіївна Олійник – Альона Олександрівна Михайленко – Дарина Юріївна Глухенко	
PRIESTOROVÉ A ČASOVÉ VÝZNAMY KONŠTRUKCIÍ S PREDLOŽKOU V.....	38
Stella Ondrejčíková	
ЇДУСЬКІ КРКА І ЇЇХ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ В СЛОВЕНСЬКОМУ МОВНОМУ А КУЛЬТУРНОМУ З КОГНІТИВНО-ЕТНОЛІНГВІСТИЧЕЇ ПЕРСПЕКТИВИ	39
Marieta Pastorková	
O ABSTRAKTÁCH V DATABÁZE SLOVNÍKA SLOVENSKÝCH NEOLOGIZMOV.....	40
Soňa Rešovská	

ÚTEK A MIGRÁCIA. ROZBOR VYBRANÝCH KOMUNIKÁTOV Z HĽADISKA LEXIKOLÓGIE	42
Elena Smrigová	
К ВОПРОСУ КЛАССИФИКАЦИИ БОГЕМИЗМОВ В УСТНОЙ РЕЧИ РУССКОЯЗЫЧНОГО НАСЕЛЕНИЯ ЧЕХИИ	43
Anastasija Šestakova	
JEDEN, DVA, TRI ALEBO AKÉ ČÍSLOVKY UKRÝVA SLOVNÍK?	44
Ivana Šrámková	
HASHTAGS AS A DISCURSIVE PRACTICE: DISCURSIVE MECHANISMS AND EFFECTS OF #METOO EVENTIZATION IN THE SOCIAL MEDIA ERA	45
Yi Liqun	

ÚVOD

Kolokviá (nielen) mladých jazykovedcov sú už tradične priestorom na prezentáciu nových lingvistických výskumov, na rozvíjanie podnetných odborných diskusií a v neposlednom rade aj miestom priateľských stretnutí a nadväzovania nových kontaktov.

Organizácia aktuálneho 32. ročníka sa realizuje v spolupráci Slovenskej jazykovednej spoločnosti pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV, v. v. i., v Bratislave a Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V priebehu dvojdnového prednáškového cyklu, ktorý sa koná od 30. novembra do 1. decembra 2023 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, odznie 31 príspevkov od 36 autorov zo šiestich krajín (Česká republika, Čína, Poľsko, Ukrajina, Veľká Británia, Slovensko). Tematické zameranie jednotlivých príspevkov dokazuje všestranný záujem mladej generácie jazykovedkýň a jazykovedcov o aktuálne problémy lingvistiky. Jednotlivé príspevky sú výskumne orientované na oblasť štylistiky, sociolingvistiky, pragmalingvistiky, etnolingvistiky, frazeológie, onomastiky, dialektológie, konfrontačnej lingvistiky, lexikografie, lingvodidaktiky, ako aj na prienikové oblasti lingvistiky a iných odborov.

Veríme, že predkladaný zborník abstraktov, slúžiaci ako základný orientačný materiál, vzbudí v čitateľoch záujem siahnuť po zborníku plných príspevkov, ktorý bude publikovaný v nasledujúcom kalendárnom roku.

Editorky

CONTRASTING CLITIC CLIMBING IN CZECH AND SLOVAK

Martin Alldrick

This study examines differences in clitic climbing between Czech and Slovak. It does so within a Lexical Functional Grammar (LFG) framework and by categorising Czech and Slovak clitics as non-projecting heads (cf. Toivonen, 2003).

Previous theoretical works have treated the phenomenon of clitic climbing across both Czech and Slovak almost identically. Furthermore, analyses of clitic climbing in Slavonic languages have largely taken place within a minimalist framework (cf. Boskovic, 2001; Junghanns, 2002; Kulik, 2021) which does not allow for grammatical functions to be considered part of the syntactic structure (Falk, 2011). As such, this study is novel as it provides both a comprehensive description of the microvariation between the two languages as far as clitic climbing is concerned, and an LFG analysis of the syntactic factors that cause this variation. Special focus will be placed on the role of functional control in clitic climbing and the categorisation of Czech and Slovak clitics as non-projecting heads.

This study takes as a starting point the description of the differences in clitic climbing between Czech and Slovak as set out by Franks and Holloway King who state that “a lower reflexive clitic cannot climb into a clause with another reflexive clitic” (2000, p. 138); that is to say there is a general constraint in Slovak against reflexive haplology. It investigates three possible areas of divergence in clitic climbing between Czech and Slovak. These are, haplology in reflexive clitics, haplology in non-reflexive clitics, and constructions where the valency of a verb remains unsatisfied.

The following research question is therefore adopted: What syntactic constraints cause clitic climbing to differ between Czech and Slovak?

A comprehensive mapping of the c- and f- structures of clitic climbing under the aforementioned conditions reveals a common denominator that links all points of divergence between clitic climbing in Czech and in Slovak. This study proposes that an additional constraint exists in Slovak, whereby a non-projecting thematic argument in the matrix clause cannot functionally control a thematic argument in the embedded clause. Such a theory provides a single and unified theoretical explanation of the differences in clitic climbing between the two languages.

Key words: clitic climbing, non-projecting heads, lexical functional control, functional grammar

REFERENCES:

- BOSKOVIC, Zeljko: *On the Nature of the Syntax-Phonology Interface*. 1st ed. Leiden: Brill 2001.
- FALK, Yehuda N.: *Lexical Functional Grammar*. 1st ed. Oxford: Oxford University Press 2011.
- FRANKS, Steven – HOLLOWAY KING, Tracy: *A Handbook of Slavic Clitics*. 1st ed. Oxford: Oxford University Press 2000.

JUNGHANNS, Uwe: Klitische Elemente im Tschechischen: eine kritische Bestandsaufnahme. *Linguistische Beiträge zur Slavistik*, 2002, 1(9), pp. 117–150.

KULIK, Irenäus: Clitic Climbing without Restructuring in Czech and Polish. *Advances in formal Slavic linguistics* 2021.

TOIVONEN, Ida: *Non-Projecting Words: A Case Study of Swedish Particles*. 1st ed. Hanover: Springer 2003.

University of Surrey
Surrey Morphology Group
Guildford, GU2 7XH
United Kingdom
m.alldrick@surrey.ac.uk

INSIGHTS INTO THE PRINCIPLES OF FORMING BLENDS IN COMPARISON WITH OTHER WORD-FORMATION PROCESSES

Adam Bajza

Over the previous century there were several and in some cases diverse classifications of word-formation processes. Naturally, if such individual approaches are used non-integrated and provided with appropriate clarification, one could presume that some problems may arise. However, there is also the risk of merely accepting the results of previous research, without their deeper analytical scrutiny, duly respecting individual preferences. In connection with the fact that the use of blends has recently been much favoured, this type of word-formation has become the topic of the presented study. The paper aims at examining the system of English word-formation processes, especially focusing on distinguishing the principles used to form blends from those used in the formation of other types of word-formation. Blends have been studied by a number of linguists, and our aim is to build on their research, synthesise some of the findings, critically evaluate some of their aspects and extend and systematise them by our findings. In our approach we focus on the comparison of the underlying similarities and differences between the selected word-formation processes. Based on the above, we subsequently offer an overview of lexical units qualifying as blends, as against lexical units that do not comply with the word-formative characteristics of blends. Our research is based on having collected an extensive database of blends (more than 270) excerpted from various English and Slovak sources, including the media, terminology, entertainment, colloquial language, etc. As a result of our research and our onomatological theoretical approach, we not only testify to the two already defined principal structural types of blends, namely telescoped blends and fused blends, but we extend the structural classification also by other structural types so far not accounted for. In addition to the prototypical types of blends, we devote special attention also to lexical units which do not fully entail the structural features of blends, being only marginal or otherwise structurally specific. Attention is also paid to structurally ambiguous formations, to the possibilities and limitations of identifying their systemic status, for which our onomatological interpretation and theoretical argumentation is offered. Based on our research, we believe that its results can mean a contribution to the existing state of art in the selected and rather complex onomatological domain.

Key word: blends, word-formation, prototypical, structural types

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Filozofická fakulta
Katedra germanistiky
Námestie J. Herdu 2, 917 01 Trnava
Slovenská republika
bajza1@ucm.sk

LINGVODIDAKTICKÝ TEXT VO VYUČOVANÍ SLOVENČINY AKO CUDZIEHO JAZYKA NA PRÍKLADE ROMÁNU ŠEPTUCHY ALENY SABUCHOVEJ

Mateusz Bednarczyk

Hlavnou témou príspevku je román *Šeptuchy* A. Sabuchovej a jeho aplikácia v procese výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka s dôrazom na interkultúrnú výchovu a didaktiku literatúry cudzieho jazyka. Cieľom je poukázať na potencialitu románu ako lingvodidaktického textu, ktorý spája didaktiku cudzieho jazyka a literatúry cudzieho jazyka s interkultúrnou výchovou. V príspevku ponúkneme aj návod, ako k úryvku z tohto románu vytvoriť pracovný list, ktorý je možné použiť vo výučbe zameranej na rozvoj interkultúrnej a/alebo literárnej kompetencie. Príspevok je rozdelený na tri časti. Prvá časť obsahuje charakteristiku interkultúrnej výchovy a didaktiky literatúry cudzieho jazyka. Druhá časť sa venuje črtám románu ako lingvodidaktického textu z hľadiska interkultúrnej výchovy a didaktiky literatúry. Tretia časť obsahuje pracovný list k úryvku románu. Pracovný list je vytvorený na základe metodológie tzv. činnostne zameraného prístupu a sú v ňom použité aktivizujúce metódy, napr. rolová hra a projekt. V závere autor poukazuje na možné metodologické inovácie v oblasti slovenskej lingvodidaktiky práve v súvislosti s takto orientovanou, dosiaľ málo skúmanou témou.

Kľúčové slová: didaktika literatúry cudzieho jazyka, interkultúrna výchova, román *Šeptuchy*, lingvodidaktický materiál, slovenčina ako cudzí jazyk

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta
Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií
Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
Slovenská republika
mateusz.bednarczyk@smail.unipo.sk

KONDENZÁCIA V ŠTYLISTICKY DIFERENCOVANÝCH TEXTOCH

Sofia Bednarčíková

Ďalekosiahle výrazové možnosti jazyka dovoľujú jeho používateľom vyberať si z plejády rôznych konštrukčných variácií a tým čo najefektívnejšie realizovať komunikačný zámer. Jednou z možností, po ktorej môže expedient siahnuť a ktorú môže implementovať do svojho prejavu so zámerom navýšiť hustotu informácií, je kondenzátor – produkt informačnej kompresie.

Sémantické zhusťovanie konštrukcií na úrovni langue a parole je charakteristické nielen extenzným zostrúchnením a snahou o ekonomizáciu prejavu, ale i potenciálom funkčne prehĺbiť intenznú úroveň komunikátu.

Hlavnou intenciou príspevku bude na pozadí výskumného materiálu zistiť funkčnosť, štýlovú adekvátnosť a vhodnosť použitých kondenzačných štruktúr v štylisticky diferencovaných textoch. Do vzájomnej komparácie budú postavené texty vedecko-náučného, populárno-náučného a právneho charakteru, pre ktoré je používanie „odsubjektivizovaných“ a zhustenejších konštrukcií prirodzené. Výskumné aspirácie príspevku siahajú aj do oblasti umeleckej literatúry, pretože práve v literárnych textoch sa nachádza vďaka informačne nasýtenému obsahu mnoho spestrujúcich komponentov. To, do akej miery vplývajú kondenzátory na obsah vypovedaného a či ho vôbec menia, resp. dokážu meniť, v závislosti od štýlu, a to nielen na výrazovej rovine, ale aj vo svojej obsahovej podstate, bude stáť v centre záujmu výskumu.

Číselný údaj o výskyte kondenzátorov bude východiskom na zhodnotenie ich pragmatického charakteru. Najmä prostriedky syntakticko-sémantickej analýzy (permutačné a substitučné testy) pomôžu odkryť zmysel konštruktú.

Primárnym cieľom konferenčného príspevku bude odhaliť zmysel zomknutosti a tesného spojenia medzi komponentmi vnútornej konštrukcie s kondenzátorom a podať komplexnejšiu charakteristiku kondenzačných prostriedkov v rámci syntaktického systému jazyka s presahom do morfosyntaxe.

Kľúčové slová: kondenzácia, syntax, náučné texty, právne texty, umelecké texty

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Filozofická fakulta
Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie
Moyzesova 9, 040 01 Košice
Slovenská republika
sofia.bednarcikova@student.upjs.sk

KOMPONENTY REMESIEL AKO PREDPOKLAD VZNIKU FRAZEOLOGICKÝCH JEDNOTIEK V RUSKOM JAZYKU

Martina Berezná

Remeslá patria ku kultúre a histórii každého národa. V každom jazyku nájdeme slová alebo slovné spojenia, ktoré časom vypadli z aktívnej slovnej zásoby, ale v jazyku existujú aj naďalej a sú súčasťou napríklad frazeologických jednotiek (ďalej FJ), na základe ktorých možno určiť ich význam. Aby sme pochopili zmysel danej FJ, je dôležité poznať význam jej jednotlivých komponentov. Pri formovaní niektorých FJ v ruskom jazyku samotné remeslá, ich súčasti, pracovné náčinia, predmety, ktoré sa pri rôznych remeslách používali, dopomohli vzniku nových významov, ktoré boli vytvorené prostredníctvom metafory alebo metonymie. V príspevku rozeanalyzujeme niekoľko takýchto FJ ruského jazyka a prostredníctvom nich poukážeme na tento jav.

Kľúčové slová: frazeológia, remeslo, frazeologická jednotka, komponent, prenesený význam

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta
Inštitút rusistiky
Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
Slovenská republika
martina.berezna42@gmail.com

**SUBSTANTÍVNA DEKLINÁCIA V SPIŠSKÝCH A V PODTATRANSKÝCH
NÁREČIACH Z POHLADU PÁDOVÉHO SYNKRETIZMU****Jozef Bilský**

Príspevok vychádza z časti výskumov našej práce *Pádový synkretizmus vo východoslovenských nárečiach* (2019), ktorá vznikla pod vedením školiteľky prof. PhDr. Júlie Dudášovej, DrSc. V príspevku analyzujeme dynamické procesy v slovenských nárečiach Spiša. Ide o dva susediace nárečové areály – spišský a podtatranský. Podtatranský areál má podľa klasifikácie dialektov R. Krajčovičom (1988, s. 317) pomedzný charakter a leží na severozápadnom okraji východoslovenského jazykového územia. Vzhľadom na to sa v ňom prelínajú izoglosy východoslovenského a stredoslovenského nárečového makroareálu. Z toho dôvodu sa nazdávame, že bude prínosné a zaujímavé porovnať tieto dve skupiny nárečí, ktoré spolu geograficky susedia a geneticky súvisia. V našom prípade nepôjde o všeobecné porovnanie, ale o komparáciu morfológického vývinu ich substantívnej deklinácie so zreteľom na pádový synkretizmus. V priebehu morfológického vývinu jazyka niektoré gramatické morfémy prešli len vnútroparadigmatickým vyrovnávaním, iné zasiahla aj medziparadigmatická analógia. Výsledkom tohto splyvania gramatických morfém je spomínaný pádový synkretizmus. Cieľom príspevku je poukázať na diferencovanosť substantívnej deklinácie v rámci slovenských nárečí Spiša. Poukazujeme na spoločné a rozdielne znaky vývinu substantívnej deklinácie spišských a podtatranských nárečí a vysvetľujeme genézu rozdielných relačných morfém. Túto problematiku analyzujeme z diachrónneho hľadiska a v kontexte jazykových kontaktov. Okrem R. Krajčoviča (1988) sa metodicky opierame aj o práce J. Dudášovej-Kriššákovej (2008), ktorá ako hlavné metódy jazykového bádania aplikuje synchronno-diachrónnu analýzu, konfrontačný opis, komparatívnu metódu a v neposlednom rade aj metódu pomernej (relatívnej) chronológie. Nám tento postup umožní diferencovať javy východoslovenské od javov, ktoré sa na ne navrstvili vonkajším vplyvom poľských, resp. stredoslovenských nárečí. Podľa J. Dudášovej-Kriššákovej (2016, s. 35 – 36) táto metóda pomáha odlišovať staršie javy od mladších. Z celkového pohľadu na východoslovenské nárečia, ktorý sa nám ukázal pri analýze vývinu ich substantívnej deklinácie vo vyššie spomenutej dizertačnej práci, platí, že miera pádového synkretizmu stúpa a deklinálny systém sa zjednodušuje – zo západu na východ, od periférie k centru skúmaného jazykového územia a v čase. Pádový synkretizmus stále predstavuje aktuálnu otázku v slovenskej dialektológii. Jeho analýza dopĺňa paletu dynamických procesov v slovenských nárečiach a celkovo aj v slovenskej či v slovanskej morfológii.

Kľúčové slová: relačná morféma, jazykové interferencie, spišské dialekty, morfológický vývin

LITERATÚRA

BILSKÝ, Jozef: *Pádový synkretizmus vo východoslovenských nárečiach*. Dizertačná práca. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2019.

DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ, Júlia: Kapitoly zo slavistiky II. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2008.

DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ, Júlia: Goralské nárečia z pohľadu súčasnej slovenskej jazykovedy. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity 2016.

KRAJČOVIČ, Rudolf: Vývin slovenského jazyka a dialektológia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1988.

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.
dialektologické oddelenie
Panská 26, 811 01 Bratislava 1
jozef.bilsky@juls.savba.sk

ЛЕКСИЧНА БАЗА ПРИЗВИЩ МЕШКАНЦІВ СЕЛА ГОРОДОК КАМІНЬ-КАШИРСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Аліна Володимирівна Борисюк – Людмила Олександрівна
Кравченко

Кожне прізвище має свою історію та власне походження. Завдяки лексико-семантичному та етимологічному аналізу можна дослідити семантику твірних основ прізвищ та встановити архаїчну лексику, від якої вони походять.

У роботі здійснено класифікацію прізвищ мешканців села Городок Камінь-Каширського району Волинської області за лексичною базою. Проаналізовано 173 прізвища, які ідентифікували 1853 мешканців села Городок. Джерелами дослідження стали погосподарська книга Городоцької сільської ради на 1948 рік та погосподарська книга Городоцького старостинського округу на 2023 рік.

Лексичною базою прізвищ мешканців села Городок стала онімна та апелятивна лексика, характерна загалом для української прізвищевої системи.

В основах сучасних прізвищ села зафіксовано чоловічі християнські особові назви, що становлять найчисельнішу групу досліджуваних антропооснов (56 одиниць, 32,4 %): *Вакуліч, Романюк, Устимчук*. Прізвищ, похідних від давньослов'янських імен-комполітів немає, проте є 12 антропоодиниць (7 %), утворених на основі їхніх дериватів: *Балай, Горайчук, Стоянович*.

Частина прізвищ, походить від іменувань розряду «*nomina personalia*» та «*nomina impersonalia*» – 31,2 %. Найчастіше вони вказують на особливості зовнішності та характеру людини (*Сушко, Глущик, Дроботенко*), а також походять від назв живої природи (*Вовчик, Горобчук, Карашук*). Серед прізвищ, похідних від апелятивних означень особи, домінують ті, що вказують на місце походження чи проживання денотата – 12 % (*Карданець, П'ятигорик*), трохи менше – на рід заняття чи професію – 5,8 % (*Гуменюк, Швець*). Зафіксовано 2 прізвища відетнонічного походження – *Ляхович, Ляшенко*. Деякі з досліджуваних антропонімів постали також на основі запозичених слів, найчастіше з польської та німецької мов (6,4 %), наприклад, *Лайтер, Цан*. Нез'ясовану семантику мають 4 % прізвищевих основ, зокрема *Телебей, Намонюк, Чуніс* та інші.

Прізвищева система села Городок, поєднавши в собі як загальноукраїнські, так і регіональні особливості, є частиною загальнонаціонального прізвищевих атласу Волині та України в цілому.

Ключові слова: власна назва, антропонім, прізвище, прізвищева система, лексична база

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики.
Бульвар Тараса Шевченка, 14, кімн. 95, м. Київ
Україна
alinka.borisuk@gmail.com
lutwins@ukr.net

JMÉNA NA VENKOVĚ A VE MĚSTĚ – METODOLOGICKÉ ASPEKTY VÝZKUMU PERCEPCE RODNÝCH JMEN

Kristýna Březinová

Tématem příspěvku je výzkum vnímání rodných jmen v různých částech České republiky. Stěžejní záměr je prezentace možných metodologických přístupů v oblasti zkoumání antroponym na příkladu realizovaných a probíhajících výzkumů, výhody a nevýhody elektronické administrace, další možnosti administrace, vybrané výzkumné strategie a jejich zdůvodnění.

Úvodní část prezentace se bude věnovat stručně terminologii a shrnutí prvotního výzkumu percepce rodných jmen, který byl realizován v roce 2022 prostřednictvím dotazníkového šetření. Bádání probíhalo ve čtyřech krajích České republiky, zadání pro respondenty znělo: „Napište jména, která si myslíte, že jsou typická pro obyvatele venkova/města.“ Cílem tohoto dotazníku bylo shromáždění a následná analýza uvedených jmen. Podrobný popis a výsledky tohoto dotazníkového šetření byly již prezentovány na XXXI. kolokviu mladých jazykovedců.

Druhá část zkoumání byla zaměřená na stejné téma, vnímání antroponym, ale vychází z opačného přístupu. Respondentům jsme poskytli seznam osobních jmen a jejich úkolem bylo rozhodnout se, zda si myslí, že nositel daného rodného jména žije na venkově či ve městě. Koncem roku 2022 byla realizována pilotáž, jejíž částečné výsledky byly taktéž prezentovány na loňském kolokviu a na základě podnětných dotazů a doporučení jsme realizovali v roce 2023 výzkum nový. V této části dotazníkového šetření rovněž vycházíme z publikace Miloslavy Knappové *Rodné jméno v jazyce a společnosti*, metodologicky jsme se ale přiklonili k Likertově škále a rozhodli jsme se pro tři body na škále s přítomností neutrálního bodu.

Klíčová slova: antroponyma, rodná jména, percepce, předsudky

Ostravská univerzita
Filozofická fakulta
Katedra českého jazyka
Reální 5, 701 03 Ostrava
Česká republika
kristyna.brezinova00@gmail.com

ANALÝZA PREDVOLEBNÝCH DISKUSÍ PARLAMENTNÝCH VOLIEB 2023 S KONCENTRÁCIOU NA TEMATIKU SEXUALITY AKO PREDMET VOLEBNÝCH DEBÁT

Matúš Ján Capko

Politická situácia na Slovensku (ovplyvnená zásadnými determinantmi rozdelenia spoločnosti, ako pandémie ochorenia COVID-19, vojenský konflikt na Ukrajine a pridružené ekonomické a iné vnútroštátne krízy) sa v čase predvolebného obdobia dostáva do fázy jasnejšieho vyjadrenia postojov jednotlivých politických strán, konkrétnych politikov. Spôsob oslošovania voličov prostredníctvom politických diskusných relácií nadobúda relatívne transparentný charakter. Moderátori relácií, ako napr. *Na telo, O 5 minút 12, Na hrane* a i., poskytujú televíznemu divákovi možnosť vnímať, analyzovať a vyhodnocovať odkazy špecifických aktérov slovenskej politickej sféry. Predvolebné obdobie umožňuje potenciálnym novým členom parlamentu osloviť voličov prostredníctvom vyjadrenia postojov ku kľúčovým spoločenským témam. Vzhľadom na súčasnú politickú atmosféru je jednou z nevyhnutných stratégií politikov zasadenie sa do ideových a hodnotových kategórií. Striktne ohraňované kategórie (konzervatívce, liberály) a podkategórie kategórií (kresťan, nacionalista, prosociálny, progresívny) zároveň obmedzujú otvorenú komunikáciu politika s politikom a politika s voličom. Vzniká komunikácia bez možnosti kompromisu alebo alternatívy pri riešení zásadných celospoločenských tém. Jednou z kľúčových tém je i sexualita človeka v spojení s právami párov rovnakého pohlavia, ženskými právami, právami transrodových osôb či sexuálnou výchovou v slovenských školách. Politici používajú napr. ľudskoprávnu otázku práv párov rovnakého pohlavia s cieľom zastrašenia a s ambíciou získania voličov na svoju stranu. Z hľadiska počtu politických strán kandidovalo v parlamentných voľbách 2023 výrazne menej strán, ktoré o danej téme hovoria konštruktívne a zväčša pozitívne. Jedným z príkladov prejavov negatívneho prístupu k tematikám sexualita je napr. aj predvolebné vyjadrenie predsedu KDH Milana Majerského, ktorý v diskusnej relácii *Na telo* nazval LGBTI+ komunitu „pliagou“. Tento výrok a iné vyjadrenia politikov spadajú do určitého diskurzu, ktorý je možné analyzovať. Pomocou diskurzívnej analýzy Michela Foucaulta (FDA) dokážeme analyzovať jazyk predvolebných televíznych diskusií, identifikovať vrstvy inštitucionalizovanej diskriminácie LGBTI+ ľudí a žien či obmedzovanie možností edukácie na základe mocenských štruktúr. Predmetom tohto výskumu kvalitatívneho charakteru je to, ako sú jednotlivé výpovede slovenských politikov tvorené v rámci predvolebných diskusií, čo môžu a nemôžu povedať alebo v akom prostredí môžu byť ich výpovede artikulované.

Kľúčové slová: parlamentné voľby, predvolebné diskusie, sexualita, LGBTI+, transrodové osoby, práva žien, sexuálna výchova

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta
Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií
Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
Slovenská republika
matusjan.capko@smail.unipo.sk

JAZYKOVÉ IDEOLÓGIE POUŽÍVATEĽOV SLOVENČINY V OTÁZKACH ADRESOVANÝCH RÔZNYM TYPOM JAZYKOVÉHO PORADENSTVA

Daša Cimermanová

Otázky prichádzajúce do jazykovej poradne Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV predstavujú bohatý materiál jazykových problémov používateľov slovenského jazyka. Okrem jazykových problémov však zachytávajú aj priamo či nepriamo deklarované jazykové ideológie a jazykové postoje používateľov slovenčiny. Prezentácia jazykových ideológií a jazykových postojov v otázkach často nie je zámerná a používatelia si to pravdepodobne vo väčšine prípadov neuvedomujú. Jazykové poradenstvo sa však sústreďuje a realizuje aj na sociálnych sieťach, v rámci tzv. profesionálneho alebo ľudového jazykového poradenstva. Keďže v tomto type jazykového poradenstva sa v otázkach predpokladá aj viac emocionálnych prvkov, tiež predstavujú dobrý materiál na skúmanie jazykových ideológií a jazykových postojov. V príspevku sa pokúsime, opierajúc sa o príslušnú odbornú literatúru, zmapovať jazykové ideológie používateľov slovenčiny, ktoré sa priamo alebo nepriamo nachádzajú v jazykových otázkach adresovaných rôznym typom jazykových poradní. Analyzovaný materiál vychádza z otázok používateľov, ktoré prichádzajú do e-mailovej jazykovej poradne JÚLŠ, ale aj z otázok v internetových jazykových poradniach sústredených na sociálnych sieťach Instagram a Facebook. Na jeho základe budeme porovnávať, aké typy jazykových ideológií sa nachádzajú v otázkach používateľov jednotlivých foriem jazykového poradenstva, a zároveň sa pokúsime o zovšeobecňujúce hodnotenie jazykových ideológií a ich význam pre fungovanie a dynamiku spisovného jazyka. Predpokladáme, že takýto výskum môže priniesť cenné podnety aj pre prax jazykovej poradne a korpusového plánovania.

Kľúčové slová: jazykové poradenstvo, jazykové ideológie, jazykové problémy, jazykovi používatelia

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.
Panská 26, 811 01 Bratislava
Slovenská republika
dasa.cimermanova@juls.savba.sk

ŽURNALISTICKÉ TEXTY CEZ PRIZMU VÝRAZOVEJ KONCEPCIE FRANTIŠKA MIKA

Diana Demčáková – Nikola Vansáčová

Predkladaný príspevok je čiastkovým výstupom diplomových prác, v ktorých – v rámci projektu APVV-19-0244 *Metodologické postupy v literárnovednom výskume s presahom do mediálneho prostredia* (realizovaného na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ v Košiciach) – využívame systém výrazových kategórií ako kvalitatívnu metódu na identifikovanie štýlových a štylistických kvalít textov (Slančová a kol., 2022). Objektom našej výskumnej sondy sú žurnalistické texty, ktoré tvorili obsah druhého ženského časopisu – *Živeny*, vydávaného v minulom storočí na Slovensku.

Periodikum, ktorého texty analyzujeme, vzniklo predovšetkým na podporu osvetového pozdvihnutia ženského publika v roku 1910. S ťažkosťami pretrvalo až do roku 1949, keď svoje pôsobenie ukončilo zavŕšením svojho 39. ročníka. S ohľadom na postupné etablovanie časopisu a jeho profiláciu pri analýze vychádzame z textov dvoch posledných ucelených ročníkov časopisu (37 a 38), ktoré boli publikované v neľahkej dobe nastupujúceho komunizmu. Metodickým východiskom analýzy sa stala výrazová koncepcia štýlu F. Mika z 50. rokov minulého storočia. Jeho výrazová sústava vytvára model, ktorý usporadúva jednotlivé výrazové kategórie do protikladných dvojíc. Jednou z nich je aj opozícia základných výrazových kategórií *operatívnosť* – *ikonickosť*, ktoré tvoria jadro výrazovej sústavy a vychádzajú zo základnej podoby medziľudskej komunikácie. Cieľom príspevku je poukázať na špecifiká a diferencovanosť operatívnych a ikonických textov. Operatívne texty sú zamerané primárne na samotných účastníkov komunikácie, resp. reguláciu ich vzájomného vzťahu, a ikonické zas na sprostredkovanie obrazu referenčnej skutočnosti. Indikátory týchto výrazových kategórií intuitívne vnímame (na úrovni obsahu aj formy) už v samotných titulkoch článkov. Tie sa stali východiskom na prvotnú diferenciáciu textov, ktoré podľa nich zaradíme do dvoch kategórií (dominantne operatívne a dominantne ikonické). Vychádzajúc zo selekcie a usporiadania konkrétnych jazykových prostriedkov uplatňovaných v texte, vymedzujeme výrazové kategórie. Kľúčovým je pre nás systém kategórií F. Mika, ktorý nás postupným binárnym rozvetvovaním vedie k poznaniu štýlových a štylistických kvalít analyzovaných textov. Opierame sa pritom o *Tezaurus estetických výrazových kvalít* (Plesník a kol., 2011), v ktorom autor poskytol systematický výklad význačných výrazových kategórií. Keďže miera operatívnosti a ikonickosti je diferencovaná, v príspevku ponúkame vzájomnú komparáciu analyzovaných žánrovo heterogénnych textov.

Príspevkom chceme ponúknuť nový pohľad na texty časopisu *Živena* a zároveň poukázať na aktuálnosť a aplikovateľnosť metódy výrazovej koncepcie F. Mika.

Kľúčové slová: časopisecké texty, *Živena*, výrazová kategória, operatívnosť, ikonickosť, komparácia

LITERATÚRA

PLESNÍK, Lubomír a kol.: *Tezaurus estetických výrazových kvalít*. 2. doplnené vydanie. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta 2011.

POPOVIČ, Anton – MIKO, František: Tvorba a recepcia: estetická komunikácia a metakomunikácia. Bratislava: Tatran 1978.

SLANČOVÁ, Daniela a kol.: Úvod do štúdia interaktívnej stylistiky (I). Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove 2022.

Živena. Časopis pre kultúrne a ženské záujmy. Turčiansky Svätý Martin: Vydavateľské družstvo v Turčianskom Sv. Martine, 1947, roč. 37, č. 1 – 11.

Živena. Časopis pre kultúrne a ženské záujmy. Turčiansky Svätý Martin: Vydavateľské družstvo v Turčianskom Sv. Martine, 1948, roč. 38, č. 1 – 12.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Filozofická fakulta
Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie
Moyzesova 9, 040 01 Košice
Slovenská republika
diana.demcakova66@gmail.com
nikola.vansacova@gmail.com

ČESKÁ A SLOVENSKÁ MÍSTNÍ JMÉNA MOTIVOVANÁ JMÉNY DNŮ V ŠIRŠÍM KONTEXTU

Anastasija Iljinična Franta

Příspěvek je věnován toponymům motivovaným jmény dnů v týdnu u Slovanů a jejich sousedů, problematice vymezení okruhu těchto toponym a otázce směru vývoje tendence této nominace. V odborné literatuře se tato toponyma uvádějí pro území Česka (např. *Úterý, Pátek*), Slovenska (např. *Dunajská Streda, Spišský Štvrtok, Spišská Sobota*), Polska (např. *Wtorek, Środa Śląska, Czwartek, Piątek, Sobota*), Slovinska (např. *Podsreda, Podčrtek, Murska Sobota*), Chorvatska (např. *Torčec, Sredice, Nedelišće*), Černé Hory (např. *Srijede*), Ruska (např. *Vtornik Pustoj, Sereda*), Maďarska (např. *Kéthely, Szerdahely*), Rumunska (např. *Miercurea*). Některá místní jména shodující se se jmény dnů v týdnu nelze však považovat za motivované jmény dnů, např. J. Udolf upozorňuje, že se *středa* (a deriváty) jako jméno dne může ve slovanských jazycích shodovat se slovem *prostředek* a jeho deriváty, které ve skutečnosti motivují toponymum podle toho, že se místo nachází uprostřed něčeho, mezi něčím (např. sln. *Srednje* – něm. *Mittelberg*, německé jméno napovídá, že nejde o pojmenování po dnu). Občas se vyskytují komplikovanější motivace, např. u rus. *Pjatinica* a derivátu *Pjatinickoje* (takových toponym je několik) lze předpokládat pojmenování podle místního kostela nebo kláštera, jenž byl zasvěcen svaté mučednici Paraskevě Ionijské, v národě známé jako *Paraskeva Pjatinica* (motivace: jméno dne > antroponymum > jméno kostela > toponymum). Religiózní motivaci vidíme i u četných rus. jmen typu *Voskresensk(oje)*. Přesná informace o motivaci toponyma může i chybět, např. u českého jména *Sobotka* A. Profous uvádí 2 možné, však nedoložené, motivace: podle práva na trhy v sobotu, nebo podle jména prvního významného usedlíka. Pokud jde o toponyma od *Sobot/Subot-*, nelze vylučovat možnost jmenování podle antroponyma (např. češ. *Sobotice*). Na tentýž problém upozorňuje R. Zett u maď. příkladů typu *Pentekfalva* nebo *Szombatfalva* (jméno dne > antroponymum > toponymum). Jako původ motivace míst podle dnů se většinou (J. Krško, R. Zett, M. Snoj, F. Bezlej) uvádí středověká uherská právní tradice tržního dne (přičemž polská a jiná toponyma vně Uherského království se vysvětlují vlivem uherské módy), J. Udolf připouští i motivaci opačným směrem. Nemaďarská místní jména tohoto typu R. Zett navrhuje vysvětlovat jako překlady z maďarštiny nebo jako paralelní nominace. J. Krško zjišťuje, že se model nominace míst podle dnů na Slovensku udržel u lokací, jež se nacházely v blízkosti důležitých obchodních cest a středisek. Místní názvy podle dnů v týdnu se však vyskytují i dál od vymezeného území, ve Velké Británii, např. V. V. Alpatov uvádí názvy trhů jako *Wednesday Market, Weekday Market* („všednodenní trh“) se stejnou motivací jako v Evropě (podle tržního dne/tržních dnů), a také názvy polí, např. *Monday Croft, Mondayshill, Friday Field, Friday Flatt, Saturday Piece, Sunday Field* také motivované přímo jmény dnů, avšak z jiných důvodů.

Klíčová slova: toponomastika, místní jména, dny v týdnu, tradice, móda, obchod

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra germanistiky a slavistiky
Sedláčkova 38, 306 14 Plzeň 3
Česká republika
apltnik@kgs.zcu.cz

**„POLIŠTĚNÍ“ A „ODLIŠTĚNÍ“ PUŠPERKU.
PŘÍKLAD Z LOKÁLNÍ TOPONOMASTIKY JIHOZÁPADNÍCH ČECH**

David Franta

Odborný příspěvek tematizuje toponymum Pušperk (osada, obec Poleň, okres Klatovy, Plzeňský kraj, Česká republika), jeho zajímavý historický vývoj a komunikativně identifikační funkci. Nejstarším doloženým sídlem v osadě byl hrad ze 13. století Pušperk, zkomolený název původního označení Fuchsberg (v překladu z němčiny do češtiny „Liščí hora“). Název Fuchsberg odkazuje pravděpodobně k heraldickému zvířeti, jež měl Jaroš ze Slivna a Poděhus, vysoký přemyslovský úředník, v erbů. Následně byl název Pušperk metonymicky přenesen na podhradí. Onomasticky nejzajímavější období názvu osady se týká až doby po 2. světové válce. V rámci počesťování německojazyčných příjmení, jmén místních a jmén pomístních byl změněn roku 1950 i název osady na Klatovsku na označení Liška. Nový substantivní název nebyl zcela standardní, např. běžnější adjektivní varianta Liščí ale byla vybrána pro osadu Fuchsberg (obec Chudenín, okres Klatovy). Po změně režimu došlo v roce 1991 k návratu k původnímu názvu Pušperk. V komunikaci se ovšem změny promítaly postupně a s různou mírou intenzity, a proto lze hovořit o tzv. dvojkolejnosti pojmenování. Např. dopravce ČSAD autobusy Plzeň vedl autobusovou zastávku až do roku 2018 jako Liška, což mátl nejen turisty mířící autobusovou linkou za zříceninou hradu. Starousedlíci nepřivykli v běžné komunikaci názvu Liška, zato přistěhovavší se mezi 50. – 80. lety byli k používání označení Liška v komunikaci svolnější. V příspěvku zaznějí také výsledky orálněhistorického výzkumu u obyvatel obce Poleň (Poleň, Poleňka, Zdeslav, Mlýnec, Pušperk) sledujícího užívání variant Pušperk a Liška v komunikaci. Na příkladu vývoje toponym této osady se potvrzuje teorie Rudolfa Šrámk, že toponomastika (a širěji i onomastika) je nauka o fungování propriální složky jazyka, že jména mají komunikativně identifikační funkci, proto se zařazují do komunikace; není to pouze věda o výkladech původu a významu jmen.

Potisk na mikině vyhotovené k výročí zakoupení chalupy na Pušperku/Lišce v roce 1973 prim. MUDr. Bedřichem Barborkou z Klatov, foto František Kislinger

Klíčová slova: toponymum, Pušperk, Liška, komunikativně identifikační funkce, Klatovsko, orálněhistorický výzkum

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra českého jazyka a literatury
Veleslavínova 42, 301 00 Plzeň
Česká republika
psenice1@kcj.zcu.cz

PO MALÉ STRANĚ NA FIBICH – TOPONYMA NA KATASTRU OBCE JISTEBNÍK (OKRES NOVÝ JIČÍN)

Hana Halatová

Příspěvek se zabývá toponymii obce Jistebník na Novojičínsku. Jistebník (Stiebzig) byl do roku 1945 německou obcí, tato skutečnost se částečně odráží v současné toponymii obce (zejména v rybníčních jménech a názvech některých komunikací). Kromě absence urbanonym (jedná se o obec neměstského typu) je specifikem lokální toponymie používání tzv. „jmen po doškách“ pro orientaci. Proto je v obci příhodnější rozlišovat toponyma „psaná“ a „živá“.

Výzkum je především zaměřen na „živá“ toponyma, běžně užívaná mezi obyvateli obce, a psaná zeměpisná jména na mapách, zejména hydronyma. Zahrnuje i práci s historickými prameny, jež jsou nezbytné při studiu pomístních jmen dané lokality. Pro studium toponym obce Jistebník jsou zásadní historické mapy (*stabilní katastr, císařské povinné otisky, vojenská mapování*), obecní kroniky po roce 1945 a Wintrova místopisná sbírka z roku 1929. Výzkum rovněž zahrnuje studium tzv. sociálních toponym, tedy názvů, které vytvořila a užívá určitá sociální skupina. Tato část výzkumu se zaměřovala na užití specifického pojmenování mezi zaměstnanci místního rybářství a členy mysliveckého spolku.

Struktura příspěvku je rozvržena do několika částí. Nejprve bude stručně představena obec a objasněno místní jméno *Jistebník*, poté komplexně charakterizována toponymie obce (živá a psaná toponyma, sociální toponyma, jména po doškách). Stěžejní část příspěvku se zaměřuje na hydronyma, zejména rybníční jména a názvy toků na území obce, a toponyma užívaná v současnosti. Rybníky tvoří charakteristický rys krajiny kolem obce, proto je jim věnována samostatná část. Zároveň jsou jedinými standardizovanými toponymy v obci. Předmětem výzkumu jsou názvy rybníků, jež se vyskytují na současných mapách nejčastěji. Příspěvek je zakončen analýzou slovníku současných toponym, který byl sestaven na základě rozhovorů s obyvateli obce a zohledňuje generační rozvrstvení znalosti a užívání jmen.

Klíčová slova: toponymum, Jistebník, hydronymum, rybníční jména

Ostravská univerzita
Filozofická fakulta
Reální 5, 701 03 Ostrava
Česká republika
hanka.halatova@seznam.cz

DOWNŮV SYNDROM A JAZYK: DOSTUPNÉ PUBLIKACE PRO ŠIRŠÍ VEŘEJNOST V ČESKÉM JAZYCE

Kamila Homolková

Příspěvek se nejprve zaměří na množství a dostupnost publikací zabývajících se Downovým syndromem na českém trhu. Downův syndrom je genetická odchylka, jejímž důsledkem je mimo jiné intelektové postižení, které se odráží také na úrovni osvojování jazyka a komunikace: jazyk dětí s Downovým syndromem se (oproti dětem stejného věku s typickým vývojem) vyvíjí opožděně a ani v pozdějším věku nemusí být tolik morfo-syntakticky nebo lexikálně pestrý. I proto je důležité, aby tomuto tématu byla věnována pozornost – a to jak teoretické deskripci problému, tak možnostem logopedické a další péče vhodně stimulující jazykové a komunikační kompetence. Jak ale příspěvek ukáže, jazyk a komunikace hrají v dostupných knihách většinou minoritní složku a publikace určené širší veřejnosti bývají zaměřeny ponejvíce na sociální aspekty. Zmíněno bude také postavení a zařazení metod alternativní a augmentativní komunikace, jakožto i komunikace neverbální. V souvislosti budou zmíněny také vybrané publikace evropské a světové, které by mohly sloužit jako inspirace pro české prostředí.

Klíčová slova: Downův syndrom, jazyk, komunikace, osvěta, popularizační knihy

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících
Nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
Česká republika
kamila.homolkova@ff.cuni.cz

МОВНІ ЗАСОБИ ТА СПОСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКОМУ ГУМОРІ ПЕРІОДУ ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ

Дарія Сергіївна Гуляк – Людмила Олександрівна Кравченко

Теперішня російсько-українська війна спричинила появу чималої кількості гумористичних висловів та різноманітних лінгвістичних форм та типів вияву комічного в сучасних текстах, представлених у соціальних мережах. Розглядаючи частотність їх створення та використання можна підкреслити важливість гумору в повсякденному житті українців. У роботі розглянуто 56 найбільш вживаних та популярних висловів, зокрема неологізмів та відомих цитат в політичному дискурсі, зібраних за період з 24.02.2022 по 10.06.2023. Джерелом пошуку матеріалу для аналізу стали ресурси соціальних мереж YouTube, Twitter, Facebook та Tiktok.

На основі зібраного матеріалу виокремлено okazionalizmi, утворені за допомогою таких способів: **суфіксального**: *русня* (негативна конотація на позначення росіян, що воюють проти України), *бульбаш*, *бульбаші* (зневажливі назви на позначення президента Білорусі О. Лукашенка та білорусів, що беруть участь у війні проти України); **безафіксного**: *маленькая люда* (трансформація слова *людина* в *люда* шляхом усичення суфікса *-ин-*); шляхом **аббревіації**: *БНР* (Білгородська народна республіка), *КуНР* (Курська народна республіка), *БЛа* (бойові лелеки), *ППО* (птахи проти орків); шляхом **складання основ і складання слів**: *бандеромобіль*, *Путлер*, *брудносракі*, *свинособаки*; шляхом **зміни значення**: *біолабораторія* (первинно термін означає «лабораторія, що займається розведенням комах, які використовують для боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур», проте російська пропаганда створила міф про розведення смертельно небезпечних голубів, саме це значення українці висміяли й використовують це слово для залякування росіян), *біозброя* (похідне від *біолабораторія*), *бойові гуси* та *бойові їжаки* (похідна семантика від *біолабораторія*), *тривожна валізка*.

Один із найпопулярніших неологізмів був створений випадково через проблему автоматичного перекладу. Російська пропаганда для приховування воєнних дій на позначення вибуху в новинах замінила російське слово «взрыв» російським словом «хлопок», а онлайн-перекладач із російської мови на українську помилково визначив його як «хлопок» і переклав українським словом «бавовна». Так і відбулася зміна значення слова: *бавовна* (семантичний неологізм зі значенням вибухів на окупованих територіях).

Дещо іншими прикладами зміни значення слів, а саме заміни значень слів у аббревіатурі зі збереженням самої аббревіації, є такі неологізми: *БЛа* (бойові лелеки, за аналогією до БпЛА – безпілотний літальний апарат), *ППО* (птахи проти орків, за аналогією до ППО – протиповітряна оборона).

Найяскравішими прикладами неологізмів суфіксального способу творення стали лексеми *бавовн + -ятко* (міфічний звір, слово похідне від *бавовна* – «вибухи») та *Джонсонюк < Джонсон + -юк* (збіг прізвища та скорочення УК), що нагадує типові українські прізвища із суфіксом *-юк*, на зразок *Вірастюк*, *Гаврилюк*.

Іншим досить популярним засобом творення комічного є цитатія. Тут фіксуємо чимало російських висловів, завдяки яким українці іронізують і насміхаються над ворогом, що використовує їх у своїй пропаганді. До прикладу *атріцательний рост* та *атріцательное наступление*, які є оксюморонами, що використовують у ворожих ЗМІ задля пом'якшення негативних новин із фронту. Ці вислови часто застосовують українські коміки та звичайні користувачі соціальних мереж для висміювання ворожої пропаганди.

Отже, комплексний аналіз контенту соцмереж та систематизація засобів українського гумору допомагає визначити природу творення комічного у воєнний період та простежити зміни суспільного дискурсу в Україні.

Ключові слова: комічне, гумор, спосіб словотвору, неологізм, okazionalizm, цитата

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики
Бульвар Тараса Шевченка, 14, кімн. 95, м. Київ
Україна
hlkdariia@gmail.com
lutwins@ukr.net

ADAPTÁCIA LATINSKÝCH SLOV PREVZATÝCH V 20. STOROČÍ**Antónia Humeníková**

Non scholae, sed vitae discimus (neučíme sa pre školu, ale pre život) je stará latinská sentencia, ktorá nás z veľkej časti inšpirovala pri písaní diplomovej práce. V nej sme sa venovali adaptácii latinských slov v slovenčine a ich následnému didaktickému spracovaniu. Tomuto didaktickému spracovaniu predchádzal slovníkový a korpusový výskum, ktorý bude hlavným ťažiskom tohto príspevku. V slovníkovom výskume sme sa zameriavali na slová prevzaté z latinčiny, ktoré sme vyhľadávali v *Stručnom etymologickom slovníku slovenčiny*. V korpusovom výskume sme sa sústredili na frekvenciu všetkých nájdených slov. Cieľom tohto príspevku je systematizácia a charakteristika latinizmov prevzatých v 20. storočí zo štylistického hľadiska. Zároveň by sme chceli percipienta povzbudiť k uvažovaniu o stále aktuálnej otázke, či latinčina je alebo nie je mŕtvym jazykom.

Latinčina ako antický jazyk si prešla rôznymi obdobiami. Po období, v ktorom sa stala svetovým jazykom rímskokatolíckej cirkvi a základom pre mnohé jazyky, nastalo obdobie tzv. „mŕtvej latinčiny“, resp. latinčiny ako mŕtveho jazyka. V dnešnom svete síce latinčina nefunguje ako komunikačný nástroj, stále je však prítomná a pravdepodobne aj bude naďalej využívaná pri tvorbe medzinárodných termínov.

Latinizmy majú najpočetnejšie zastúpenie, čo sa týka slov prevzatých z cudzieho jazyka. Nachádzame ich v rôznych oblastiach (lekárska, odborná, náboženská atď.), ale aj v bežne sa vyskytujúcich slovách. Možno sledovať zmenu tematického zaradenia slov, ktoré sme prevzali z latinského jazyka. Kým v minulosti sa do jazyka dostávali najmä slová z náboženskej oblasti (biblické či cirkevné termíny) alebo z administratívnej oblasti, dnes sú to najmä knižné, lekárske či odborné termíny.

Môže byť latinčina mŕtvym jazykom, ak je základom mnohých svetových jazykov? Môže byť latinčina mŕtva, ak sa aj dnes veľmi živo vyskytuje a používa v rôznych jazykoch?

Kľúčové slová: adaptácia, latinizmy, etymológia, 20. storočie, štylistika

Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
Katedra všeobecných kompetencií
Komenského 73, 041 81 Košice
Slovenská republika
antonia.humenikova@gmail.com

**ČO MÔŽEM A ČO MUSÍM POVEDAŤ.
HEDGINGOVÉ STRATÉGIE V POLITICKOM DISKURZE**

Petra Juhásová

Konferenčný príspevok ponúka prehľad hedgingových stratégií, ktoré sú uplatňované v politickom diskurze. Hedging a hedges predstavujú výrazové prostriedky používané v bežnej komunikácii. Vďaka slovám, slovným spojeniam a frázam, ktoré označujeme pojmom hedge, a vďaka hedgingovým stratégiám rečník ovplyvňuje a mení pravdivostnú hodnotu výpovede a ilokučnú silu rečového aktu. V prvej časti príspevku predstavujeme teoretické východiská a prístupy k hedgingu v rámci existujúcich teoretických koncepcií. Zameriavame sa tiež na definíciu a vymedzenie politického diskurzu a zdôvodňujeme výber jazykového materiálu v podobe politických prejavov konkrétnych politikov. Ďalej ponúkame klasifikáciu jednotlivých prostriedkov epistemicity, evidenciality, resp. hedgingových stratégií. Cieľom príspevku je prezentácia postupu pri spracovaní hedgingových stratégií a mikrosonda do hedgingových stratégií uplatňovaných v politickej komunikácii. Príspevok prináša klasifikáciu týchto stratégií a porovnanie ich uplatnenia v rámci prehovorov jednotlivých rečníkov. Taktiež sa usilujeme poukázať na spoločné jazykové prostriedky, ktoré sú (na základe nami zhotoveného východiskového súboru textov) charakteristické pre daný typ verejného diskurzu.

V praktickej časti príspevku sa venujeme hedgovaným performatívom, pri ktorých sa zameriavame na modálne verbá v spojení s performatívami. Materiálovým východiskom štúdie je súbor prepisov prehovorov troch rečníkov, a to predsedov politických strán (Robert Fico, Michal Šimečka, Peter Pellegrini). Súbor vznikol prepismi politických diskusií, na ktorých sa títo aktéri zúčastnili v rôznych časových intervaloch. Praktická časť príspevku analyzuje vyjadrovacie prostriedky, ktoré rečníci v týchto diskusiách používajú. V závere štúdie ponúkame komparáciu hedgingových stratégií využitých jednotlivými politikmi a explikáciu súhrnných poznatkov v rámci hedgingu v politickom diskurze ako samostatnom type diskurzu.

Kľúčové slová: hedging, hedge, epistemicita, evidencialita, politický diskurz

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta
Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií
Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
Slovenská republika
petra.juhasova@smail.unipo.sk

ZUM GEBRAUCH FESTER WORTVERBINDUNGEN IM DAF-UNTERRICHT

Iveta Káčerová

Feste Wortverbindungen zeichnen sich durch ihre Typizität in Form und Verwendung aus. Sie sind ein fester Bestandteil der Kommunikation und daher ist es wichtig, sie im Fremdsprachenunterricht richtig einzusetzen. Der theoretische Gegenstand des Beitrags ist die Verankerung der festen Wortverbindungen in der Phraseologie. Es handelt sich um Kombinationen von Wörtern, die genau in dieser Kombination oder eventuell mit Varianten bekannt sind. Ein äquivalenter Ausdruck für diese Wortkombinationen ist phraseologische Wortverbindung oder Kollokation.

Zum empirischen Teil des Beitrags gehört die Analyse der festen Wortverbindungen in einem Lehrbuch auf Anfängerniveau. Es wird behauptet, dass sie allgemein zu wenig geübt werden, auch wenn sie einen festen Gegenstand der Kommunikation bilden. Im Beitrag werden einige Übungen zur Aneignung von Wortverbindungen präsentiert und kritisch betrachtet.

Meine Erfahrungen im Unterricht der deutschen Sprache als zweiter Fremdsprache zeigen, dass es zu wenig grammatische und praktische Übungen zu dieser Thematik in den Lehrbüchern gibt. Daher mache ich einige didaktische Vorschläge zur Einübung der Wortverbindungen. Sie sollen vor allem systematisch gelehrt und gelernt werden.

Den Gegenstand der Untersuchung bildet auch die Analyse des innovativen staatlichen Bildungsprogramms für die deutsche Sprache auf Sprachniveau A1. Es wird die terminologische Bezeichnung dieser Wortverbindungen analysiert und ihre Verwendung im Bildungsstandard und in der empfohlenen Lexik des Dokuments.

Kollokationen werden in der Muttersprache meist automatisch und richtig verwendet, aber in einer Fremdsprache können sie den Lernenden Schwierigkeiten bereiten. Deshalb wird die Aufmerksamkeit den Kollokationen aus linguodidaktischer Sicht gewidmet.

Schlüsselwörter: feste Wortverbindungen, staatliches Bildungsprogramm, Deutsch als Fremdsprache

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Filozofická fakulta
Katedra germanistiky
Nám. J. Herdu 2, 917 01 Trnava
Slovenská republika
ivetakacerovade@gmail.com

BOHEMIZMY V INTERNETOVÉ KOMUNIKACI RUSKY MLUVÍCÍCH

Marie Kaguševa

Práce je zaměřena na odhalení bohemismů v řeči rusky mluvících.

Ruský jazyk má v České republice své zvláštní místo mezi různými cizími jazyky. V době státního socialismu to byl povinný školní předmět, po revoluci v roce 1989 se na to zapomnělo, ale od konce 90. let do Česka jezdí mnoho ruských turistů, přijíždí mnoho imigrantů. Podle předběžných údajů Českého statistického úřadu je k 30. červnu 2022 zhruba 45 000 cizinců s ruským občanstvím a 580 000 cizinců s ukrajinským občanstvím (Český statistický úřad, web). Někteří Ukrajinci, ti, kteří žijí na východní Ukrajině, patří k rusky mluvícím. Jazykovou diferenciaci cizinců ve statických datech bohužel nelze vysledovat. V současné době je postoj k ruštině spíše praktičtější, protože tento jazyk se obvykle používá ke komunikaci s migranty z Ukrajiny.

Objektem studie je psaný projev na sociálních sítích rusky mluvících migrantů v České republice. Přesněji, jak dochází k fenoménu jazykové interference na lexikální úrovni v psaném projevu.

Předmětem studia jsou bohemizmy (čechizmy) rusky mluvících uživatelů sociálních sítí žijících v České republice. Bohemizmy jsou slova a výrazy přejaté nebo odvozené z českého jazyka.

Cílem studie je zjistit, jak se česká realita odráží v internetové řeči rusky mluvících lidí, jaké jsou způsoby používání bohemismů a jak rusky mluvící lidé řeší absenci terminologie české reality.

Klíčová slova: bohemismus, ruština, čeština, internetová komunikace, jazyk sociálních sítí

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Nám. J. Palacha 1/2, 116 38 Praha
Česká republika
kagusheva@seznam.cz

ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОБРАЗОВ ЖИВОТНЫХ В ТРАДИЦИОННОЙ КУЛЬТУРЕ СЛАВЯН

Василий Лужаница

С древних времен животные не только сопровождали жизнь человека и использовались в хозяйственной деятельности, но и вызывали глубокий национальный отклик. В рамках культуры дикие и домашние животные наделялись определенными характеристиками и превращались в образы, отражавшие меняющиеся представления славянского общества об окружающем мире и месте человека в этом мире.

В силу своей непосредственной зависимости и близости с природой, славяне уделяют большое значение окружающим их животным. С течением времени многие дикие и домашние животные приобретают символическое наполнение, некоторым животным приписываются сверхъестественные способности: одни животные становятся защитниками и покровителями, другие, наоборот, представляют опасность и зачастую являются спутниками и помощниками злых сил. В то же время в разных фольклорных произведениях одно и то же животное может нести в себе как доброе, так и злое начало. Примерами таких животных могут быть медведь, кот, собака.

В народных произведениях животным обычно присваиваются человеческие черты характера, что мы можем наблюдать непосредственно в народных сказках, повествованиях, поверьях. В то же время люди сравнивали себя с животными и приписывали себе качества присущие животным: силу, ловкость, хитрость, трусость, красоту. Такие примеры отчетливо просматриваются в былинах, пословицах и поговорках.

Настоящий доклад посвящен анализу значения представителей фауны в фольклоре славян с акцентом на их место в устном народном творчестве и этнографии. Также в докладе представлены основные характеристики представителей животного мира, главных героев славянского фольклора, с целью анализа и сравнения общих и различных черт присущих им в разных славянских культурах. В основу анализа будут положены языковые представления о таких диких животных, как волк, заяц, медведь, кабан, олень; а также о некоторых домашних животных (коза, свинья, бык, овца) в народной фразеологии, пословицах и поговорках.

Ключевые слова: фольклор, славистика, мифология, лингвокультурология.

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava
Slovenská republika
vnluzha@gmail.com

ZAKOTVENÍ NEZAKOTVENÍ: HAŠEK A KAFKA VE SVĚTLE PROPRIÁLNÍ NASYCENOSTI TEXTU

Michal Místecký¹ – Denisa Místecká²

Příspěvek se zaměřuje na kvantitativnělingvistickou analýzu vlastních jmen v textech Jaroslava Haška a Franze Kafky, dvou významných spisovatelů, jejichž výročí si v současném dvouletí (2023–2024) připomínáme. Literární díla jsou analyzována pomocí softwaru NameTag, přičemž výsledky této anotace jsou manuálně korigovány. Výstupem výzkumu jsou indikátory propriální nasycenosti pro každý rozebíraný text, které jsou v některých případech doplněny i vývojem této nasycenosti v rámci daného komunikátu (např. kapitoly nebo povídky). Celkem je zpracováno 69 textů o celkové délce přes 450 000 tokenů. Výzkum ukazuje na nové možnosti investigace vlastních jmen a sledává významné rozdíly v onymické práci obou spisovatelů.

Výzkum je podpořen finančními prostředky z projektu SGS02/FF/2023 *OnomOs – Ostravský korpus vlastních jmen*.

Klíčová slova: onomastika, kvantitativní lingvistika, Hašek, Kafka, česká literatura

¹Ostravská univerzita
Filozofická fakulta
Katedra českého jazyka
Reální 5, 701 03 Ostrava
Česká republika
michal.mistecky@osu.cz

²bez afiliácie
denisadol@seznam.cz

ЗАСОБИ МОВНОГО ВПЛИВУ В КОМЕРЦІЙНІЙ РЕКЛАМІ

Дар'я Сергіївна Нестерець

Сьогодні реклама проникає в різні сфери суспільного життя. Розміщуючи рекламу певного комерційного товару на Інтернет-платформах, в оголошеннях і соціальних мережах, рекламодавці використовують техніки прихованого інформаційного впливу. У статті на матеріалі 100 гасел комерційної реклами, зібраних у соціальних мережах Instagram (за 2022–2023 рр.) та YouTube (за 2020–2023 рр.) проаналізовано фонетичні, лексико-семантичні, синтаксичні та стилістичні засоби мовного впливу.

На фонетичному рівні у рекламі активно використовують алітерацію (38%) та асонанс (44%). Це переважно повтор приголосних звуків [н]: *«Помічник маленьких мрійників»*, *«убрання, на якому виросло не одне покоління»*, *«Мандруй безпечно»*; [в]: *«Везе тобі все»*, *«Відбій внутрішньої тривоги»*, *«Весь світ – твій подіум»*; [д]: *«Будь у серці подій»*, *«Доторкнись до молодості»*, *«Для людей – як для себе»*; [к]: *«індивідуальна Карта Краси»*, *«Манікюр та педикюр у 4 руки»*; [с]: *«Сміливі нести світло»*, *«Смакуй смачно, почувайся легко»*; [р]: *«Щоразу що треба»*, *«До перемоги на помаранчевих крилах»*, *«7 років знайомимо українок із засобами, перевіреними століттями»*; а також голосних [о]: *«Любов до себе починається з впевненого слова НОСНУ»*, *«Легко бути wow вдома»*, *«Спокій за ясною головою»*, *«Непрокашляй особливі моменти»*, [а]: *«Біла футболка має коштувати як звичайна біла футболка»*, *«Нація, що читає – непереможна!»*; [і]: *«Відбій внутрішньої тривоги»*, *«Весь світ – твій подіум»*, *«Твої мрії в Pinterest – реальність!»*. Римуються лише 8% гасел: *«Вільно мобільно»*, *«Подаруночки – топчик, ціни – горобчик»*, *«З'їв і зробив»*, *«Енергія з Нас, результат з Вас»*.

Серед основних лексико-семантичних особливостей виділено використання сленгу: *«львівський бренд з французьким вайбом!»*, *«Подаруночки – топчик, ціни – горобчик»*; англіцизмів: *«Створюємо диджитал та фізичні продукти...»*, *«Ювелірний трендсетер України»*. Щодо словотвірних ознак, то у рекламних гаслах помічаємо вживання слів із зменшено-пестливими суфіксами: *«Наші консультації завоювали не одне серденько»*, *«Щастинка щастя»*.

На синтаксичному рівні виокремлюємо спонукальні (13%) та окличні (6%) речення: *«Hey! Buy it only if you love it!»*, *«Будь у серці подій»*, *«disCOVER yourself to the World!»*. Хоча варто зауважити, що всі речення в рекламі є простими. Це свідчить на користь основних ознак вдалого рекламного гасла.

Стилістичний рівень представлений такими особливостями: рекламодавці часто використовують часткову або повну капіталізацію (написання слів у рекламному гаслі з великої літери) та декапіталізацію (написання слів у рекламному гаслі з маленької літери).

На стилістичному рівні рекламодавці часто використовують часткову або повну капіталізацію (написання слів у рекламному гаслі з великої літери): *«TOTE suits you»*, *«Одяг і аксесуари з настроєм Перемоги»*, *«на Wog усе Wогонь»*, *«ЛІКУВАННЯ УВІ СНІ»* (загалом 11 %); та декапіталізацію (написання слів у рекламному гаслі з маленької літери): *«убрання, на якому виросло не одне покоління»*, *«в очах, коли ти носиш наші прикраси»*, *«актор другого плану»* (загалом 9 % аналізованих гасел).

Також у гаслах можна виділити риторичні фігури, зокрема: метафору: «Тримаємо ціни в формі», «Декор, що живе у серцях і в оселях», «Світ, де зупиняється час»; метонімію: «TOTE suits you», «Girls wear Fashionista»; епітети: «До перемоги на помаранчевих крилах», «Відповідь на твоє пекуче питання», «Відбій внутрішньої тривоги»; гіперболу: «Є речі, які не можна купити. Для решти є мастеркард», «Завжди поруч», «Скрізь, де ви хочете бути», «на Wog усе Wogонь».

Отже, ми переконалися, що усі мовні рівні рекламного гасла працюють із головною метою – привернути увагу адресата й спонукати його придбати певний товар чи послугу.

Ключові слова: засоби мовного впливу, мовні рівні, реклама, прагмалінгвістика, рекламне гасло

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
 Навчально-науковий інститут філології
 Кафедра української мови та прикладної лінгвістики
 студентка 4 курсу бакалаврату
 Бульвар Тараса Шевченка, 14, кімн. 95, м. Київ
 Україна
 darya.nesterets@gmail.com

ОНОМАСТИКОН СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РОМАНУ

**Ангеліна Олексіївна Олійник – Альона Олександрівна Михайленко
– Дарина Юріївна Глухенко**

Літературні оніми в художньому творі відіграють ключову роль, оскільки вони допомагають авторові втілити його світогляд, створити історичне та культурне тло роману й урізноманітнити його образне наповнення. Джерелами нашого дослідження стали три романи сучасних українських письменників, присвячені як історичним, так і сьогодишнім подіям, а матеріалом – 2390 вживань онімів у різних мікроконтекстах роману «Картка Марії» Олександра Козинця, серед яких 1983 слововживання антропонімів та 191 слововживання топонімів; 145 антропонімів, уживаних одноразово в романі «Доця» Тамари Горіха Зерня, та їхні форми й варіанти в різноманітних контекстах; 201 топонім у 593 мікроконтекстах історичного роману «Чорний ворон» Василя Шкляра.

Аналіз 76 антропонімів роману «Картка Марії» (26 чоловічих імен; 27 жіночих імен; 23 прізвища) з урахуванням частотності використання їх в різних контекстах показав, що антропонімія є центром онімного простору твору, оскільки з-поміж усіх груп онімів вони найвживаніші. *Владислав* (7 слововживань) / *Влад* (711) / *Владик* (8) / *Владуня* (1) / *Владислав Карпенко* (3) / *Владислав Володимирович* (1) / *Карпенко Владислав Володимирович* (1), *Людмила* (3) / *Люда* (297) / *Людочка* (9) / *Людонька* (1), *Марія* / *Марія Юхимівна* (76), *Марія Станіславська* (1), *Станіславська Марія Юхимівна* (1) – ключові імена роману, вони називають персонажів, довкола яких «обертається» сюжет. Усі інші герої – другорядні (*Таня* (5), *Світлана* (33), *Ольга Павлівна* (9), *Олеся* (40), *Оксана* (19), *Нюта* (74), *Надія Степанівна* (7), *Марина Січкан* (19), *Лариса Химич* (42), *Карина* (49), *Ірина* (20), *Вікторія* (31), *Василина* (5), *Олексій Іванович* (13), *Олександр* (48), *Марк* (45), *Андрій* (20), *Микола* (48), *Василій*), які трапляються на шляху *Влада* й *Люди* та отримують допомогу від *Діви Марії* (52) / *D. Maria* (8) / *Diva Maria* (2).

Імена, прізвища, по батькові та псевдоніми (*Ганна Іскрівська*) персонажів відіграють важливу роль у втіленні творчого задуму письменника й виступають невіддільним компонентом твору. Поруч із вигаданими прізвищами активних персонажів (*Січкан*, *Химич*, *Карпенко*, *Якименко*) функціонує багато імен і прізвищ згадуваних історичних осіб – відомих українських й світових митців: *Микола Лисенко*, *Ліна Костенко*, *Леся Українка*, *Михайло Старицький*, дружини Миколи Лисенка *Ольга Ліпська* (*Ольга Антонівна*) та *Ольга О'Коннор* (*Ольга Олександрівна*), *Казимир Малевич*, *Леонардо да Вінчі*, *Моцарт*, *Бах*, *Бетховен* тощо.

Вони органічно переплітаються з вигаданими антропонімами, допомагають читачеві актуалізувати знання, викликають асоціації, змальовують епоху, збагачують ономастичний простір роману та відтворюють коло зацікавлень самого автора. Найчастіше вони пов'язані з українською ментальністю: *Михайло Старицький* – світоч української драми, *Микола Лисенко* – світоч української музики. Очевидно, за задумом автора, художнє навантаження таких антропонімів – ілюструвати ментальність, культуру й творчість українського народу у світовому контексті.

Аналіз різних форм і варіантів 145 літературно-художніх антропонімів роману "Доця" показав, що кожен використаний онім виконує певну функцію, зв'язуючи елементи твору та вибудовуючи його чітку структуру. Власні назви головних та другорядних героїв виконують такі функції: номінативну (*Борисович, Роман, Петро, Оксана, Степанида Вікторівна*); характеристичну (*Тетяна-руки-в-боки, Іцуки-сан, Крейг*); експресивно-оцінну (*Ромчик, Юлька Тищенко, Юрка, Оленка, Сергійчик*); символічну (*Доця, Ельф, Соломон Самсонович*); образну (*Сторож Вікторія Степанівна, Кльоцик, Дон*). Фонова антропонімія (іменування історичних осіб, відомих людей, релігійних діячів, персонажів інших творів та казкових героїв) також має функційне навантаження, вона допомагає розкривати рівень ерудованості, особливості внутрішнього світу та світогляду персонажів роману і, відтворюючи дійсність, виконує передусім хронотопічну (*Степан Бандера, Аваков, Ющенко, Ахметов*) та характеристичну функції (*Робінзон Крузо, Конфуцій*).

Як правило, у романах за кількістю слововживань після антропонімів друге місце посідають топоніми. Розглянувши 201 топонім у 593 контекстах роману «Чорний ворон», помічаємо, що географічні назви були введені в текст переважно задля орієнтації читача в просторовій карті роману, тобто, вказуючи на напрямок дій чи місце розміщення героїв, вони виконували номінативну функцію: *Капітанівка, Єлисаветград, Мошни*. Однак особливу роль у творі відіграють оронім *Холодний Яр*, дримоніми *Чорний ліс, Лебединський ліс*, хоронім *Україна* та еклезіонім *Мотронинський монастир*, які не лише окреслюють територію, а й мають символічне значення. Це місця, які стали джерелом національного опору. Окрім символічної функції, топоніми можуть виконувати й естетичну, коли постають у ролі художніх засобів, зокрема метофор, персоніфікацій тощо («...вилив на нас ціле *Дніпро* крижаної води», «Співали так наче Україною було насамперед їхнє *Городище...*»); характеристичну (*Гнилий Тікич, Гора Стрилиця*), емоційно-експресивну та ідіостилістичну (*Кацапщина, Московія*) функції.

Отже, можемо стверджувати: літературно-художні оніми нерозривно пов'язані з реальними назвами, оскільки кожен літературний твір відтворює дійсність, хоч і переосмислену автором. Також ми переконалися, що кожна використана власна назва стає для автора художнім засобом, який допомагає виразити його ідейно-естетичний задум.

Ключові слова: літературна ономастика, онім, літературно-художній антропонім, топонім, функції власних назв.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики
Бульвар Тараса Шевченка, 14, кімн. 95, м. Київ
Україна
gelina.ole@gmail.com
alunami0203@gmail.com
darynaglu1720@gmail.com

PRIESTOROVÉ A ČASOVÉ VÝZNAMY KONŠTRUKCIÍ S PREDLOŽKOU V

Stella Ondrejčíková

Témou konferenčného príspevku bude analýza konštrukcií s primárnou predložkou v a ich významová a funkčná variantnosť v slovenských nárečiach a historických textoch. Sledujeme aj také prípady variantnosti v slovenských nárečiach, v ktorých z predložkovej konštrukcie predložka v vypadáva.

Nárečový a historický materiál čerpáme z vlastného terénneho výskumu, z archívnych fondov Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV a z publikovaných lexikografických a atlasových prác.

Význam predložky v odvodzujeme z významov, ktoré vyjadruje v kontexte, spracúvame ju teda uplatnením metód kontextového prístupu. Predložku podrobne analyzujeme z hľadiska jej prvotného (priestorového) významu a jeho významových odtienkov, od neho odvodzujeme a podrobne analyzujeme časové významy a ich významové odtienky. Zameriavame sa pritom aj na využívanie predložky v v nárečových a historických varietách slovenčiny, z čoho vyplýva vyššia miera variantnosti jej funkčno-sémantickej charakteristiky. Zistenú variantnosť (mieru prekrývania synchrónnej a diachrónnej variantnosti vo významoch času a priestoru v predložkových konštrukciách), ako aj vzťah vnímania a vyjadrovania času a priestoru sledujeme z hľadiska procesu metaforickej sémantickej transformácie priestorových významov na časové významy. Na základe výsledkov tejto prípadovej štúdie sa uplatnením metód kognitívnej lingvistiky pokúsime odhaliť prototypový význam predložky v.

Kľúčové slová: dynamika, variantnosť, nárečia, predložky, polysémia, prototypový význam, sémantická transformácia

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave, v. v. i.
dialektologické oddelenie
Panská 26, 811 01 Bratislava 1
Slovenská republika
stella.ondrejcikova@juls.savba.sk

ĽUDSKÝ KRK A JEHO KONCEPTUALIZÁCIA V SLOVENSKOM JAZYKU A KULTÚRE Z KOGNITÍVNO-ETNOLINGVISTICKEJ PERSPEKTÍVY

Marieta Pastorková

Príspevok sa zameriava na konceptualizáciu krku ako časti ľudského tela s cieľom poskytnúť rekonštrukciu jeho jazykového obrazu v rámci kompletizácie jazykového obrazu častí ľudského tela v slovenskom jazyku a kultúre. Jazykový obraz sveta ako základný pojem kognitívnej etnolingvistiky ponúka pohľad na to, akým spôsobom človek vníma svet cez prizmu kognitívnych daností a kultúrnych špecifik. Spôsob percepcie sveta a seba v ňom je do veľkej miery ovplyvňovaný kultúrnym spoločenstvom, v ktorom človek žije – jeho jazykom, literatúrou, zvykmi, hodnotami a presvedčeniami. Teoreticko-metodologické zázemie príspevku predstavujú poznatky z etnolingvistiky a kognitívnej lingvistiky, pričom primárne vychádzame z publikácií Jerzyho Bartmińskiego, hlavného predstaviteľa lublinskej školy kognitívnej etnolingvistiky, českej lingvistiky Ireny Vaňkovej, ako aj z prác Georga Lakoffa a Marka Johnsona, ktorí prepájajú kognitívnu lingvistiku s filozofiou, najmä s teóriou embodimentu, tzv. vtelenia. Ako základnú výskumnú metódu využívame zostavenie kognitívnej definície na základe selekcie a následnej analýzy tzv. profilov alebo faziet, zastupujúcich rozličné uhly pohľadu, z ktorých je možné na skúmaný pojem nazerať. Tento proces zahŕňa identifikáciu stereotypov podieľajúcich sa na utváraní jazykového obrazu sveta – ide o kultúrne ukotvené názory, postoje a presvedčenia autochtónnych používateľov jazyka, ktoré sú inherentne prítomné v kolektívnom vedomí daného jazykového spoločenstva a často majú hodnotiaci charakter. Stereotypy sú reflektované prostredníctvom ustálených jazykových a textových dát. V rámci analýzy sa zameriavame najmä na konotatívne významy asociované so skúmaným pojmom, keďže práve konotácie najvýstižnejšie zachytávajú a reflektujú bežné, ľudové porozumenie objektom a javom, ktoré nás obklopujú. V príspevku sledujeme najmä výskyt frazeologizmov a ďalších ustálených jazykových a textových útvarov. Jazykové dáta sú čerpané z výkladových, etymologických a frazeologických slovníkov, textové dáta pochádzajú z databázy Slovenského národného korpusu a z ďalších vybraných textov (ide najmä o texty ľudovej slovesnosti).

Kľúčové slová: etnolingvistika, kognitívna lingvistika, jazykový obraz sveta, stereotyp, kognitívna definícia, profilovanie

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Filozofická fakulta
Katedra slovenského jazyka a komunikácie
Tajovského 51, 974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
marieta.pastorkova@umb.sk

O ABSTRAKTÁCH V DATABÁZE *SLOVNÍKA SLOVENSKÝCH NEOLOGIZMOV*

Soňa Rešovská

Obsahom príspevku sú poznámky k dynamike tvorenia abstraktných substantív, ako ju zachytáva databáza vznikajúceho *Slovníka slovenských neologizmov* (ďalej *SSNe*; porov. napr. Ološtiak et al., 2021). K. Buzássyová (1989) rozlišuje štyri typy lexém zaradujúcich sa k abstraktnej lexike: 1. abstraktný pojem príznaku, vlastnosti alebo deja, ktorý nemá protipól v predmetnej predstave (*geniálnosť, výška, horúčava*); 2. abstraktný pojem ako zovšeobecnenie najvyššieho stupňa predstavené v kognitívnych kategóriách (*fenomén, substancia, vlastnosť*); 3. abstraktné pojmy označujúce kategórie reálneho sveta, ktoré vystupujú ako rodové pojmy vo vzťahu k druhovým pojmom (*pocit, udalosť, pohyb*); 4. abstraktný význam, ktorý sa realizuje v metajazykových pojmoch ako odborných termínoch. Cieľom príspevku je analyzovať neologické abstraktá na základe uvedenej kategorizácie a opísať základné tendencie v spôsoboch tvorenia tohto typu lexiky v súčasnej a najsúčasnejšej slovenčine. Vzhľadom na charakter a veľkosť databázy *SSNe*, ktorá zachytáva novú lexiku od 90. rokov 20. storočia až po súčasnosť (k metodike spracovania slovníka, jej výhodám a limitom porov. Ološtiak – Rešovská, 2021), možno tieto tendencie opísať pomerne komplexným spôsobom. Prirodzene sa ponúka aj možnosť komparácie so stavom, ktorý zaznamenáva K. Buzássyová (1989), mapujúc vývinové tendencie v lexikálnej zásobe od 50. do konca 80. rokov. Výsledkom porovnania je opis neologickej abstraktnej lexiky z hľadiska spôsobov a prostriedkov tvorenia abstrakt a ich sémantickej kategorizácie. Kým z formálneho hľadiska možno predpokladať menej významné posuny (zmena produktívnosti niektorých prostriedkov), z hľadiska sémantickej typológie sa medzi neologickými abstraktami ukazuje prevaha lexém pomenúvajúcich abstraktný pojem príznaku, vlastnosti alebo deja (*hostovačka, hviezdnosť, mentoring*)¹ a lexém patriacich k terminologickej lexike (*adherencia*², *trigenerácia*³, *sekundárna viktimizácia*⁴).

Kľúčové slová: abstraktá, neologizmus, spôsoby nominácie, slovotvorné prostriedky, typológia abstrakt

LITERATÚRA

BUZÁSSYOVÁ, Klára: Dynamické tendencie v abstraktnej lexike. In: *Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny*. Eds. J. Horecký – K. Buzássyová – J. Bosák. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV 1989, s. 98 – 139.

OLOŠTIAK, Martin – REŠOVSKÁ, Soňa: A Dictionary of Slovak Neologisms (A Project Description). In: *International Journal of Lexicography*, 2021, roč. 34, č. 3, s. 302 – 314.

¹ Uvádzané príklady sú súčasťou heslára *SSNe*.

² Lexéma s významom „aktívna účasť pacienta na liečebnom procese, dodržiavanie lekárskeho odporúčania“.

³ Lexéma s významom „kombinovaná výroba elektrickej energie, tepla a chladienia“.

⁴ Lexéma s významom „druhotné, sekundárne poškodenie, poškodenie obete trestného činu nevhodným a nešetrným prístupom“.

OLOŠTIK, Martin – REŠOVSKÁ, Soňa – GIANITSOVÁ, Lucia: Jazyková zmena, neologizmy a pramene ich skúmania. In: *Jazyková zmena a pramene jej skúmania*. Eds. G. Múcsková – K. Muziková. Bratislava: Univerzita Komenského 2021, s. 207 – 221.

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta
Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií
Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
Slovenská republika
sona.resovska@unipo.sk

ÚTEK A MIGRÁCIA. ROZBOR VYBRANÝCH KOMUNIKÁTOV Z HĽADISKA LEXIKOLÓGIE

Elena Smrigová

Útek, migrácia a javy s nimi spojené sú v čase tvorenia a publikovania tohto príspevku mimoriadne diskutovanou témou, ktorá vyvoláva citovo zafarbené prejavy všetkých (aj nezúčastnených) strán. Vyjadrujú sa k nej nielen prichádzajúci jedinci, občania oblasti, ktorá ich prijíma, a odborní pracovníci, ktorí s nimi prichádzajú do kontaktu, ale aj politici na rôznych úrovniach správy. Migrácia je teda jav nielen relevantný pre súčasnosť, ale aj pre všetkých občanov všetkých regiónov.

Z uvedených dôvodov sa v príspevku pokúsime ukázať, v akých kontextoch sa vo vybraných komunikátoch (konkrétne v troch prejavoch troch vrcholových politikov) vyskytujú výrazy: migrant, utečenec, azyl, cudzinec. Budeme hľadať v prejavoch v troch jazykoch (anglický, nemecký, slovenský), aby sme si urobili prehľad o jazykovej situácii, ktorá nám pomôže pochopiť reálnu situáciu v danej oblasti.

Konkrétne sa zameriame na lexikologickú stránku uvedenej problematiky. Budeme si klásť otázky, ako napríklad: V akých slovných spojeniach sa vyššie uvedené slová nachádzajú, teda aké konkrétne výrazy z akých slovných druhov? Ktoré slová sa typicky vyskytujú v ich blízkosti a ako sa prekladajú? Vyskytujú sa v sledovaných komunikátoch spoločné výrazy vo všetkých jazykoch alebo sú kontexty úplne iné? Aké sú typické slovné kombinácie v každom z prejavov (teda jazykov) z hľadiska slovných druhov?

V prvej časti príspevku uvedieme teoretické vysvetlenie nami zvolených výrazov (ekvivalenty daného termínu vo všetkých troch jazykoch) a krátko ich definujeme a/alebo vysvetlíme. V druhej, praktickej časti, uvedieme rozbor sledovaných komunikátov. Pri skúmaní a rozbere materiálu budeme vychádzať zo slovníkov (predovšetkým ich kolokačných častí) a korpusov troch nami vybraných jazykov. Výsledkom výskumu bude krátky zoznam typických výrazov s naším komentárom (kultúrneho aj jazykovedného a translatologického charakteru).

Získané poznatky sa dajú použiť nielen pri preklade jednotlivých výrazov, ale aj na preklad textov (predovšetkým beletristických) na rôzne témy či ako pomôcka na vyučovaní, alebo ako orientačný bod pre širokú verejnosť.

Kľúčové slová: azyl, cudzinec, kolokácie, komunikát, lexikológia, migrácia, porovnávanie, prejav, útek

Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta
Inštitút germanistiky
Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
Slovenská republika
elena.smrigova@mail.unipo.sk

К ВОПРОСУ КЛАССИФИКАЦИИ БОГЕМИЗМОВ В УСТНОЙ РЕЧИ РУССКОЯЗЫЧНОГО НАСЕЛЕНИЯ ЧЕХИИ

Anastasija Šestakova

Устная речь русскоязычного населения Чехии, использующего свой родной язык (Language 1) в повседневной жизни, представляет благодатную почву для возникновения языковых единиц, находящихся под влиянием чешского языка, так называемых богемизмов. Это явление считается результатом чешско-русской интерференции, отличается разнообразием форм и достаточной частотностью употребления. Несмотря на то, что некоторые ученые изучали богемизмы, в современной лингвистике до сих пор не существует их проработанной классификации.

Эти языковые единицы могут быть классифицированы на основании нескольких критериев: с тематической точки зрения, по принадлежности к частям речи, по степени русификации, по степени осознанности говорящим и др. Более того, экстралингвистические характеристики респондентов, как правило, обуславливают появление определенных богемизмов в их речи. Анализ 33 аудиозаписей русскоязычных респондентов, проживающих в Чехии, демонстрирует богемизмы самого различного уровня и качества.

Ключевые слова: богемизм, интерференция, русский язык, языковая аттриция

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra germanistiky a slavistiky
Riegrova 11, 301 00 Plzeň
Česká republika
a.shestakova@seznam.cz

JEDEN, DVA, TRI ALEBO AKÉ ČÍSLOVKY UKRÝVA SLOVNÍK?**Ivana Šrámeková**

Predmetom konferenčného príspevku sú prostriedky, ktoré sa vytvorili na vyjadrovanie kvantít a pre ktoré sa v gramatike ustálilo pomenovanie *číslovky* (numeráliá). Číslovky sa spoločne so zámenami radia k nadstavbovým slovným druhom, ich primárnou funkciou je pomenúvať množstvo, ide teda o výrazy, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou nášho života. Číslovky však predstavujú slovný druh, ktorý spôsobuje problémy používateľom jazyka nielen v oblasti pravopisu, ale rovnako aj pri ich ohýbaní. Taktiež dochádza k ťažkostiam s ich slovnodruhovou identifikáciou, keďže z formálneho hľadiska sa pri nich uplatňujú niektoré gramatické kategórie základných slovných druhov – substantív, adjektív a prísloviek, s ktorými sa formálne prelínajú.

Primárnym cieľom príspevku je predstavenie doterajšieho lexikografického spracovania jednotlivých druhov čísloviek a porovnanie ich statusu v slovníku so súčasnou gramatickou teóriou. Zameriame sa na komparáciu koncepčného riešenia číslovkových hesiel vo výkladových slovníkoch, a to konkrétne v *Slovníku slovenského jazyka* (6 zv., 1959 – 1968), *Krátkom slovníku slovenského jazyka* (4. vyd., 2003) a v *Slovníku súčasného slovenského jazyka* (A – G, 2006; H – L, 2011; M – N, 2015; O – Pn, 2021), pričom svoju pozornosť sústredíme na výber číslovkového heslára, výklady významu, exemplifikáciu konkrétnych druhov čísloviek a možnosti „čítania“ informácií o číslovkách z pozície používateľov slovníka.

Kľúčové slová: číslovky, gramatika, výkladový slovník, lexikografia, heslo

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.
Panská 26, 811 01 Bratislava
Slovenská republika
ivana.sramekova@juls.savba.sk

HASHTAGS AS A DISCURSIVE PRACTICE: DISCURSIVE MECHANISMS AND EFFECTS OF #METOO EVENTIZATION IN THE SOCIAL MEDIA ERA

Yi Liqun

In the age of social media, hashtags, as an emerging discourse practice, have an important impact on the process and results of eventization. Eventization refers to the process of constructing certain social phenomena as events which involves the definition, interpretation, evaluation and response of phenomena. Hashtag refers to a kind of metadata used to mark and classify content, which can help users quickly find and participate in topics of interest. This paper aims to explore the discursive mechanism and effect of hashtags #MeToo eventization in the social media era. It's interesting to find out how hashtags construct, spread, interact and influence the discourse content, form, flow and effect of #MeToo eventization.

The #MeToo movement is a worldwide movement against sexual harassment and assault that began in October 2017 when American actress Alyssa Milano launched a hashtag "#MeToo" on Twitter, calling on women who have been sexually harassed or assaulted to share their experiences. The hashtag quickly sparked worldwide attention and response, with millions of users using the hashtag on Twitter, exposing sexual harassment and assault in all walks of life, and advancing social discussions on gender-based violence and gender equality and action.

This article is divided into three main parts, corresponding to the three stages of hashtags in #MeToo eventization, namely, the construction stage of hashtags, the propagation stage and the interaction stage. In each section, the article first introduces the corresponding mechanism of hashtags, then analyzes the corresponding mechanisms of hashtags in the #MeToo movement, and finally discusses the effects of hashtags' corresponding mechanisms on eventized discourse.

1) The stage of label construction: This paper introduces the mechanism of label construction, that is, how users use or create labels to define, explain, evaluate or express their views and attitudes on events, so as to construct discourse on events. It analyzes the emergence of hashtags of various types, functions, styles, and emotions in the #MeToo movement, such as "#MeToo", "#TimesUp", "#WhyIDidntReport", etc. This paper discusses the effect of the construction mechanism of hashtags on event-based discourse: tags can define and frame events, thereby shaping the image and meaning of events, and guiding public cognition and attitudes; tags can explain and evaluate events by expressing users' views and feelings, and stimulate public emotions and reactions; tags can express and convey events by displaying users' identities and positions and promoting public participation and interaction.

2) The propagation stage of hashtags: This paper introduces the propagation mechanism of hashtags, that is, how users spread, diffuse, or intensify event discourse by using or reposting hashtags, so as to discursively propagate events. In this section this paper analyzes the emergence of various hashtags in the #MeToo movement, such as "#MeToo", "#TimesUp", "#WhyIDidntReport", etc. This paper discusses the effect of the label propagation mechanism on event-based discourse: hashtags can promote the dissemination and diffusion of event discourse, increase the exposure and influence of event discourse; hashtags can reflect the development and changes of event discourse, and record the history

of event discourse and context; hashtags can construct the network and relationship of event discourse, and form groups and communities of event discourse.

3) The Interaction Phase of Hashtags: This paper introduces the interaction mechanism of hashtags, that is, how users communicate, negotiate, or compete for event utterances by using or responding to hashtags, thereby discursively interacting with events. In this section the article analyzes the multiple modes, strategies, and outcomes of communication, negotiation, or competition that have emerged in the #MeToo movement, such as comments, replies, retweets, quotes, etc. This paper discusses the effect of the interaction mechanism of tags on event-based discourse: hashtags can increase the diversity and complexity of event discourse, enrich the content and form of event discourse; hashtags can enhance the consensus and conflict of event discourse, and promote or hinder coordination and resolution of event discourse; hashtags can add to the continuity and transformativeness of event discourse, perpetuating or altering the flow and effects of event discourse.

This article argues that hashtags are an effective and influential discursive practice which plays an important role in the eventization of #MeToo in the social media age. This paper provides a new perspective and method for the study of eventization in the social media era. It also provides some enlightenment for understanding and responding to some important sensitive issues involving gender, gender-based violence and gender equality in society.

Keywords: hashtag, discursive mechanism, MeToo, eventization, social media era

Peking University
Yiheyuan Rd No.5, Haidian District, Beijing, 100871
P. R. China
yiliqun@pku.edu.cn

**VARIA
XXXII**

Zborník abstraktov
z 32. kolokvia mladých jazykovedcov
(Prešov 30. 11. – 1. 12. 2023)

Editorky:

Mgr. Miroslava Kysel'ová, PhD.
Mgr. et Mgr. Soňa Rešovská, PhD.
Mgr. Stanislava Spáčilová, PhD.

Počet strán: 46

Vydanie: prvé

Sadzba:

prof. Mgr. Martina Ivanová, PhD.

Vydavateľ:

Prešovská univerzita v Prešove
vo Vydavateľstve
Prešovskej univerzity, 2023

ISBN 978-80-555-3229-5
EAN 9788055532295